

Format technische vragen

Datum indienen: 19 maart 2025

Voorronde, zaal 1. 25 maart 2025

Agendapunt: 3 RondeTafelGesprek met het college over Warmteprogramma

Onderwerp:

Vragen over interactie geothermie en toename van koeling

Vragen geothermie

Vraag 1. Is het juist dat er geologisch gezien goede mogelijkheden zijn voor geothermie in Overbetuwe ?

In september 2024 bent u door het College middels een informatiememo warmtetransitie geïnformeerd over de stand van zaken rondom geothermie in Overbetuwe: [24-10-29 A6 Informatiememo](#) en daarbij is ook het onderzoeksrapport gedeeld: [onderzoeksrapport IF](#).

Samen met de gemeenten Arnhem, Lingewaard en Nijmegen en met ondersteuning van de provincie Gelderland en Energie Beheer Nederland (EBN) onderzoeken we de mogelijkheid van geothermie op het grondgebied van deze gemeentes. In het gebied ten Noord-westen van Elst, doorlopend naar Nijmegen, lijkt er potentie te zijn. Voor details verwijs ik naar het bovengenoemde onderzoeksrapport. Onduidelijk is of en waar er breuklijnen in dit gebied voorkomen, hiervoor is aanvullend seismisch onderzoek nodig. Dit kost meerdere tonnen en hierbij is er financiering en commitment nodig van EBN. Om vervolgens zeker te weten of er warmte uit de ondergrond te winnen is, hoeveel en op welke temperatuur is er vervolgens een proefboring nodig. De verwachting is dat een proefboring vanwege de miljoenen investeringen en bijbehorende risico's niet door de gemeente gedragen kan worden.

Namens de vier gemeenten en met ondersteuning van de Groene Metropool Regio is recent een procesbegeleider ingehuurd die namens de gezamenlijke partijen vervolgstappen gaat zetten met als doel om de komende jaren toe te werken naar een of meer werkende geothermie bronnen. Hierbij wordt onder meer gewerkt aan de organisatie van de warmtevraag zijde, organiseren van seismisch onderzoek om te onderzoeken of en waar er breuklijnen in dit gebied voorkomen en belangenbehartiging richting de provincie Gelderland, EBN en het Rijk om nadrukkelijker samen op te trekken en vervolffinanciering te borgen.

Vraag 2. Is het juist dat waterwinning en de toepassing van geothermie een conflict opleveren ?

Een groot deel van het grondgebied van Overbetuwe is beschermd voor actieve of mogelijk toekomstige drinkwaterwinning. Ten behoeve van deze drinkwaterwinning is het essentieel om specifieke afschermdende grondlagen niet te doorboren om vervuiling te voorkomen. In de beschermde gebieden is geothermie winning niet mogelijk.

Via het geoportaal van de provincie Gelderland is te zien waar de beschermingsgebieden liggen: [Drinkwater, beschermingsgebieden](#).

Vraag 3. Zijn er ontwikkelingen te verwachten in de grenzen van waterwin(zoek)gebieden die relevant zijn voor de mogelijke toepassing van geothermie ? Zo ja, welke en op welke termijn ?

Ontwikkelingen vinden plaats bij drinkwatergebied Fikkersdries (Driel) en bij het drinkwaterreserveringsgebied Winssen - Slijk-Ewijk.

Winssen - Slijk-Ewijk: de provincie Gelderland heeft onderzoek laten doen naar oevergrondwaterwinning in dit gebied. Na positieve resultaten heeft Vitens het project overgenomen en werkt zij aan nadere formulering en concretisering van de mogelijkheden. Hieruit volgt mogelijk een MER-procedure. Een eventuele verkleining of aanpassing van het beschermingsgebied zal nog vele jaren duren. Vitens heeft hiervoor een project website: [Winssen-Slijk-Ewijk | Vitens](#)

Driel - Fikkersdries: Er loopt een project-MER procedure waarbij onderzocht wordt wat het effect is van het uitbreiden van de waterwinvoorziening op deze locatie. Pas als de MER-procedure is afgerond komt er meer inzicht in een aanpassing van het beschermingsgebied. Eerste inzichten worden in 2026 verwacht. Vitens heeft hiervoor een project website: [Over het project Fikkersdries | Vitens](#)

Vragen koeling

Toelichting

In de presentaties wordt eigenlijk alleen gesproken over verwarming in de winter en niet over koeling in de zomer.

Vraag 1. Zijn er cijfers over toename van (de behoefte aan) koeling in de zomer ?

We hebben geen exacte cijfers over de koelvraag en de toename van de koelvraag in Overbetuwe. De jaarlijkse Klimaat en Energieverkenning¹(KEV) door het Planbureau voor de leefomgeving geeft redelijk inzicht. Zij geven in de KEV 2024 aan:

“In de raming wordt rekening gehouden met de verwachte temperatuurstijging door klimaatverandering. Deze temperatuurstijging leidt naar verwachting tot een grotere elektriciteitsvraag voor koeling. De elektriciteitsvraag voor koeling in woningen in 2023 is niet precies bekend. In de raming neemt het aandeel van de woningen waarin actief wordt gekoeld, toe van circa 23 procent in 2023 naar circa 40 procent in 2030. Hierdoor neemt het elektriciteitsverbruik voor koeling toe tot enkele petajoules² in 2030. Naar schatting van Rovers neemt het gemiddelde elektriciteitsverbruik van airconditioners in woningen bij 100 procent vollast toe van circa 1,6 petajoule in 2022 naar circa 4 petajoule in 2030, maar deze cijfers kennen een grote onzekerheid (Rovers 2024).”

Uit een rapport uit 2024 van TNO³ blijkt dat koeling gemiddeld over alle huishoudens slecht een klein deel, ongeveer 2% van de totale elektriciteitsvraag betreft van een huishouden.

Vraag 2. Hoe is op dit moment de verhouding tussen energiegebruik van koeling in de zomer en verwarming in de winter en welke ontwikkelingen zijn daar te verwachten met hogere temperaturen in winter en zomer.

De verwachting is dat de koelvraag in de zomerperiode toeneemt en de warmtevraag afneemt. Dit effect wordt overigens niet alleen veroorzaakt door hogere temperaturen in winter en zomer, maar ook door betere isolatie, bewustwording, gewenning, zuinigere apparaten (warmtepompen), zonnepanelen, vergroening van de samenleving, etc..

Vraag 3. Bij welke alternatieven voor verwarming met aardgas liggen combinaties tussen verwarming en koeling binnen de mogelijkheden.

Koeling kan volledig separaat georganiseerd worden.

Het plaatsen van bomen en ander groen in de omgevingen van de woning is de eenvoudigste manier van koeling. Vervolgens is het wenselijk dat nagedacht wordt over passieve vormen van verkoeling, zoals het aanbrengen van screens voor ramen. Tenslotte is er de mobiele airconditioning (lucht-lucht warmtepomp) die in een ruimte geplaatst kan worden, of airconditioning met een vaste buitenunit die per ruimte aanstuurbare binnenunits voorziet van koeling (en warmte).

¹ [Klimaat- en Energieverkenning 2024](#)

² Petajoule is een eenheid voor energie. Één Petajoule is voldoende om ongeveer 15.000 huishoudens een jaar lang van energie te voorzien.

³ [Energieverbruik en energiebesparing in de bestaande woningbouw en utiliteitsbouw](#)

Ook is het mogelijk om na te denken over gecombineerde oplossingen. Een lucht-water of bodem-water warmtepomp is in staat om een woning te koelen. Hiervoor moet een woning geschikt zijn. Dit kan ook met een Zeer Lage Temperatuur net waarbij water rond 15 graden via een 'warmtenet' de woning binnen komt. Deze temperatuur kan direct gebruikt worden voor koeling en voor verwarming middels een warmtepomp.

Indiener/fractie:

Arie van Noordwijk D66

Antwoord(en) ambtelijke organisatie:

Verskil politieke en technische vragen

Technische vragen zijn vragen naar feiten, harde gegevens. Deze vragen kunnen dan ook prima door ambtenaren beantwoord worden.

Zodra er naar een mening (van het college of de burgemeester) wordt gevraagd, betreft het een politieke vraag. Politieke vragen kunnen ook over onderwerpen gaan die niet op de raadsagenda staan. In ibabs staat bij persoonlijke documenten=>werkwijzer 2018-2022 onder punt 8 een format voor de schriftelijke, politieke vragen. Je treft deze ook als bijlage bij dit verhaal.

Uiteraard is het niet altijd eenvoudig om onderscheid te maken tussen technische en politieke vragen. De griffie kan je daarbij helpen en zal de raads- en burgerleden daar graag (gevraagd en ongevraagd) over adviseren.

Een paar voorbeelden om je eigen vragen aan te spiegelen:

- Technisch:
 - Hoeveel ambtelijke uren gaan we besparen door het invoeren van livestream en hoeveel is dit uitgedrukt in euro's?
 - Waar komt de eis van 16-18 cm vandaan? Is dit wettelijk voorgeschreven?
- Politiek:
 - Is het college op de hoogte van een bestuurdersvergoeding die boven de Balkenende- norm ligt? Wat vindt het college hiervan?
- Twijfel:
 - Kunnen de kaders, welke uit de discussie van het de Nieuwe Visie Afvalstoffenplan komen alsnog in de aanbesteding worden toegevoegd?
 - Als bedoeld wordt of het technisch mogelijk is de kaders in de aanbesteding toe te voegen, dan kan dit een technische vraag zijn.
 - Wordt het college gevraagd of ze genegen zijn om ook het te doen, dan betreft het een politieke vraag.

Technische vragen

Wanneer stel ik een vraag?

De raad heeft recht op alle informatie die hij nodig heeft om zijn taak goed uit te voeren. Dat is een belangrijk recht. Aan de andere kant is het ook wel belangrijk jezelf af te vragen welke informatie je echt nodig hebt. Nieuwsgierigheid is een goede eigenschap voor een raadslid, maar veel vragen helpt niet altijd om op de hoofdlijnen te blijven en het ambtelijke apparaat niet onnodig te belasten.

Vooropgesteld: als je een raadsvoorstel of nota niet begrijpt, en daarom geen besluit kunt nemen, dan moet je natuurlijk een vraag stellen! Gaat het om een detail dat je niet begrijpt, dan kun je afwegen of het nodig is de vraag te stellen.

Een goed criterium voor jezelf om langs je technische vraag te leggen die je van plan bent in te gaan dienen: zal het antwoord op de vraag een verschil maken in mijn besluit om voor of tegen het voorstel te stemmen? M.a.w.: als ik antwoord A krijg stem ik voor, als ik antwoord

B krijg stem ik tegen? Als dit niet het geval is, en het antwoord er dus niet wezenlijk toe doet, dan hoef je de vraag niet te stellen!

Dat is in het begin vast wennen, een beetje eng zelfs, om niet alles tot in de finesses te weten. Maar het helpt je tegelijk om op de hoofdlijnen te blijven, je niet te verliezen in details en zo het overzicht te houden. Bovendien scheelt het de ambtelijke organisatie een hoop tijd.

Indienen technische vragen

In het seniorenconvent is afgesproken dat raads- en burgerleden technische vragen voor voorronde of raad tot de donderdagmorgen 8.00 uur voor de betreffende politieke avond via mail kunnen aanleveren bij de griffie. De griffie bundelt de vragen per agendapunt (waarbij aangegeven wordt welke vraag van welke fractie is) en stuurt deze (uiterlijk 10 uur) naar de bestuursondersteuning, die de vraag uitzet bij de deskundige medewerker.

De antwoorden van de medewerkers worden dan voor maandagavond, via de griffie naar de raad gezonden (via ibabs). De raad heeft dan een dag om de antwoorden tot zich te nemen ter voorbereiding op de politieke avond. Indien de antwoorden niet binnen de termijn beantwoord kunnen worden bijvoorbeeld als informatie van externen moet worden opgevraagd wordt dit bericht met aangegeven van de datum waarop de antwoorden gegeven kunnen worden.

Nb.1. De medewerker zal de vragen en antwoorden delen met de portefeuillehouder, zodat deze ook volledig op de hoogte is. Medewerkers kunnen technische vragen, waarvan ze menen dat deze politiek zijn, voorleggen aan de portefeuillehouder. De portefeuillehouder besluit of hij hierover afstemming in het college wil. De antwoorden op de technische vragen kunnen dan wel al richting raad, de antwoorden op de politieke vragen komen dan na collegebehandeling.

In dit geval kan het dus zo zijn dat de antwoorden na het college pas op de dag van de voorronde beschikbaar komen

Nb.2. Het blijft ook altijd mogelijk om rechtstreeks een vraag aan een ambtenaar te stellen in geval van een verhelderende feitelijke vraag. Als de vraag en het antwoord ook relevant zijn voor andere raads- en burgerleden, kan de ambtenaar altijd besluiten om de vragen en antwoorden naar de griffie te sturen voor verspreiding.